

राष्ट्रीय क्षयरोग दुरिकरण कार्यक्रमांतर्गत
PMTPT उपक्रम राबविण्यासाठी
राज्यस्तरावर राज्य सल्लागार समिती (State
Advisory Committee) तसेच गव्हर्निंग
समिती गठीत करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्र.राक्षदूस-२०२२/प्र.क्र.१४४/आरोग्य ५
जी.टी.रुग्णालय आवार, कॉम्प्लेक्स बिल्डींग,
१० मजला, नवीन मंत्रालय, मुंबई- ४०० ००९.
तारीख: ०७ जुलै, २०२२

वाचा :

- १.केंद्र शासनाचे स्वास्थ्य एव परिवार कल्याण मंत्रालय, पत्र क्र.D.O.L-१९०१५/०१/२०२१-TB दिनांक ७ जून २०२१
२. Guidelines for Programmatic management of TB preventive treatment in india २०२१
३. आरोग्य सेवा, संचालनालय, पुणे यांचे कार्यालयीन टिप्पणी File No.२४/३०/२०२१-NVBDCP दि. २०.१२.२०२१
४. आरोग्य सेवा, संचालनालय, पुणे यांचे कार्यालयीन टिप्पणी File No.२४/१५/२०२२-NVBDCP दि. २८.०३.२०२२

प्रस्तावना :

केंद्रशासनाच्या मार्गदर्शक सूचनानुसार नॅशनल स्ट्रॅटजिक प्लॅन सन २०२०- २०२५ प्रमाणे सन् २०२५ पर्यंत भारत क्षयरोगमुक्त करण्याचे उद्दीष्ट ठरविण्यात आले आहे. यासाठी महत्वाचे उपक्रम राबविण्याची गरज आहे. त्याकरीता समाजातील सर्व क्षयरुग्ण शोधणे, क्षयरोगाचे लवकर निदान करुन, योग्य उपचार करणे महत्वाचे आहे. अतिसंवेदनशील लोकांमध्ये टीबीचा प्रादुर्भाव रोखण्यासाठी एल.टी.बी. आय. हा उपचारासाठीचा अत्यंत महत्वाचा भाग आहे. उपरोक्त नमूद संदर्भित केंद्र शासनाच्या पत्रानुसार Latent TB Infection Management (LTBI) हा उपक्रम केंद्रीय क्षयरोग कक्षाच्या मार्गदर्शक सूचनानुसार महाराष्ट्र राज्यात राबविण्यात येत आहे. त्यानुषंगाने केंद्रशासनामार्फत प्राप्त मार्गदर्शक सूचनानुसार राष्ट्रीय क्षयरोग दुरिकरण कार्यक्रमांतर्गत PMTPT उपक्रम राबविण्यासाठी राज्यस्तरावर राज्य सल्लागार समिती (State Advisory Committee) गठीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

तसेच भारत क्षयरोगमुक्त करणे हेतू वल्ड बँक टीबी प्रकल्पांतर्गत केंद्रीय क्षयरोग कक्षामार्फत महाराष्ट्र राज्यात स्टेट टेक्निकल सपोर्ट युनिट प्राप्त झालेले आहे. केंद्र शासनाच्या निर्देशानुसार राज्य तांत्रिक सहाय्यक युनिट (स्टेट टेक्निकल सपोर्ट युनिट) ची प्रभावी अंमलबजावणी करणेकरिता राज्यस्तरावर गव्हर्निंग समिती गठीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

राज्यस्तरावर राज्य सल्लागार समिती (State Advisory Committee) स्थापन करणेकरिता Guidelines for Programmatic management of TB preventive treatment in India २०२१ मार्गदर्शक सूचना केंद्रशासनामार्फत प्राप्त झालेल्या आहेत. सदर मार्गदर्शक सूचनानुसार राष्ट्रीय क्षयरोग दुरिकरण कार्यक्रमांतर्गत PMTPT उपक्रम राबविण्यासाठी राज्यस्तरावर अप्पर मुख्य सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग यांच्या अध्यक्षतेखाली राज्य सल्लागार समिती (State Advisory Committee) व गव्हर्निंग समिती गठीत करण्यास याद्वारे शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

राष्ट्रीय क्षयरोग दुरिकरण कार्यक्रमांतर्गत राज्य सल्लागार समितीची (State Advisory Committee) रचना पुढील प्रमाणे -

अ.क्र.	समिती सदस्यांचा हुद्दा	समितीचे पद
१	मा. अप्पर मुख्य सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग	अध्यक्ष
२	मा.आयुक्त, आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान	उपाध्यक्ष
३	संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई व पुणे	उपाध्यक्ष
४	प्रकल्प संचालक, SACS/DACS	सदस्य
५	संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन	सदस्य
६	राज्य क्षयरोग अधिकारी, पुणे	सदस्य सचिव
७	मुख्य वैद्यकीय अधिकारी, एसटीडीसी, पुणे, नागपूर व मुंबई	सदस्य
८	अध्यक्ष, स्टेट टास्क फोर्स (वैद्यकीय महाविद्यालय)	सदस्य
९	जिल्हा / शहर क्षयरोग अधिकारी (Rotation Basis-१) (Rotation Basis वर कार्यक्रमांतर्गत कार्यरत १ जिल्हा व १ शहर क्षयरोग अधिकारी यांना बोलवण्यात येईल)	सदस्य
१०	A. डॉ. विद्या नागर, विभाग प्रमुख General medicine B. डॉ. प्रिती मेश्राम, विभाग प्रमुख, Pulmonary Medicine C. डॉ. ललीत संखे, विभाग प्रमुख, Community medicine जे जे वैद्यकीय महाविद्यालय, मुंबई	सदस्य
११	a) डॉ. विकास ओसवाल, खाजगी वैद्यकीय व्यावसायिक b) ज्युपिटर हॉस्पिटल ठाणे मनपा यांचे प्रतिनिधी	सदस्य
१२	a) अध्यक्ष - इंडियन मेडिकल असोसिएशन(IMA)	सदस्य

	b) अध्यक्ष - इंडियन अकॅडमी ऑफ पिडियाट्रिक असोसिएशन (IAP) c) अध्यक्ष - असोसिएशन ऑफ फिजिशीअन ऑफ इंडिया (API) यांचे प्रतिनिधी	
१३	कम्युनिटी मधील प्रतिनिधी (सरपंच, टीबी चॅम्पियन, महिला संघ इ.- Rotation Basis- १) बोलवण्यात आलेल्या जिल्हा/शहर यामधील १ गावातील प्रतिनिधी सरपंच, टीबी चॅम्पियन, महिला संघ यांचे प्रतिनिधी यांना बोलविण्यात येईल.	सदस्य
१४	तालुका वैद्यकीय अधिकारी - (Rotation Basis-१) (बोलवण्यात आलेल्या जिल्हा/शहर यामधील कार्यरत तालुका वैद्यकीय अधिकारी यांना बोलविण्यात येईल.	सदस्य
१५	समुदाय आरोग्य अधिकारी (CHO) - Rotation Basis-१ (बोलावण्यात आलेल्या जिल्हा/शहर यामधील कार्यरत तालुका वैद्यकीय अधिकारी यांना बोलविण्यात येईल.	सदस्य
१६	राज्य तांत्रिक सल्लागार, Axshya Plus Project, The UNION	सदस्य
१७	सहाय्यक कार्यक्रम अधिकारी, राक्षदूका, पुणे	सदस्य
१८	Regional Team Lead जागतिक आरोग्य संस्था, राक्षदूका	सदस्य
१९	राज्य जागतिक आरोग्य सल्लागार, महाराष्ट्र, पुणे	सदस्य

राज्य सल्लागार समितीची कार्यपद्धती -

- राज्यात निवडलेल्या सर्व जिल्ह्यात अक्षय प्लस उपक्रम सुरु झाल्यानंतर सुरुवातीला दरमहा आणि त्यानंतर प्रत्येक तिमाहीत बैठक आयोजित करणे.
- क्षयरोग प्रतिबंधात्मक उपचार (PMTPT) च्या केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनांची प्रभावी आणि जलद अंमलबजावणीसाठी आवश्यक नियोजन करणे.
- राज्यात क्षयरोग प्रतिबंधात्मक उपचार (PMTPT) ची गुणात्मक अंमलबजावणी व सर्व आरोग्य वर्धणी केंद्र, तालुका, जिल्हास्तर विस्तार करण्यासाठी कृती आराखडा तयार करणे.
- कृती आराखड्यात मनुष्यबळ प्रशिक्षण चाचणी, उपचारकेंद्र, डिजिटल उपकरणे, टिबी प्रतिबंध इंडिया ऑप, औषध पुरवठा साखळी व्यवस्थापन, समुदाय समर्थन इ. गोष्टींचा विचार करावा.
- NHM /NTEP च्या मार्गदर्शक सुचना नुसार क्षयरोग प्रतिबंधात्मक उपचार उपक्रमबाबत प्रकल्प अंमलबजावणी आराखडयामध्ये अनुदान मागणी करणे.

- PMTPT साठी पात्र असलेल्या लाभार्थीची काळजी घेण्यासाठी आरोग्य संस्थांची नावे निश्चित करणे व जिल्हा/तालुका स्तरावर सर्व सेवाबाबत प्रशिक्षण आयोजित करणे.
- राज्यात क्षयरोगाचा प्रसार जास्त असलेली ठिकाणे निश्चित करणे. जसे की आरोग्य सेवा कर्मचारी, तुरुंग, खाणी, झोपडपट्ट्या, आदिवासी, स्थलांतरीत मंजूर ई. त्या प्रमाणे जोखीम गटातील पात्र असलेल्या लोकाना प्राधान्य देणे.
- राज्यात क्षयरोग प्रतिबंधात्मक उपचार (PMTPT) धोरणे आणि मार्गदर्शक तत्वांचे पालन केले जात असल्याची खात्री करण्यासाठी क्षयरोग प्रतिबंधात्मक उपचार (PMTPT) अंमलबजावणी स्थितीचे आढावा घेणे आणि राबविताना येणा-या संबंधित अडचणी दूर करणे.
- PMTPT उपक्रमाशी संबंधित चाचणी, औषधे आणि साधन सामुग्री यांचा योग्य पुरवठा वेळोवेळी होईल याची दक्षता घ्यावी.

बैठकीवरील करावयाचा खर्च-

- कार्यक्रमाच्या सुधारणेकरिता गरजेनुसार समितीचे अध्यक्ष कार्यक्रमाशी संबंधित विशिष्ट सदस्यांना बैठकीकरिता आमंत्रित करू शकतात
- कार्यक्रमाच्या आयोजित बैठकीचा खर्च हा सुधारित राष्ट्रीय क्षयरोग नियंत्रण कार्यक्रमांतर्गत FRM Code १६.१.२.२.१४ supervision and Monitoring या लेखाशिर्षांतर्गत करण्यात येईल.
- अशासकीय समिती सदस्यांना प्रवास भत्ता अनुज्ञेय राहिल. सदरचा TA/DA खर्च हा NHM मार्गदर्शक सूचनानुसार सुधारित राष्ट्रीय क्षयरोग नियंत्रण कार्यक्रमांतर्गत FRM Code १६.१.२.२.१४ supervision and Monitoring या लेखाशिर्षांतर्गत करण्यात येईल.

त्याचप्रमाणे राज्य तांत्रिक सहाय्यक युनिट (स्टेट टेक्निकल सपोर्ट युनिट) ची प्रभावी अंमलबजावणी करणेकरिता राज्यस्तरावर अप्पर मुख्य सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग यांचे अध्यक्षतेखालील गव्हर्निंग समितीमध्ये खालील प्रमाणे सदस्य असतील -

अ.क्र.	गव्हर्निंग समिती सदस्यांचा हुद्दा	गव्हर्निंग समितीचे पद
१	मा. अप्पर मुख्य सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग	अध्यक्ष
२	मा.आयुक्त, आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान	सदस्य
३	सेंट्रल टिबी डिव्हिजन / एनटीएसयू चे प्रतिनिधी	सदस्य
४	संचालक, आरोग्य सेवा, पुणे	सदस्य
५	संचालक, वित्त विभाग, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई यांचे प्रतिनिधी	सदस्य
६	इतर पार्टनर व स्टेकहोल्डरचे प्रतिनिधी a) अध्यक्ष - इंडियन मेडिकल असोसिएशन(IMA)	सचिव

	b) अध्यक्ष - इंडियन अकॅडमी ऑफ पिडियाट्रिक असोसिएशन (IAP) c) अध्यक्ष - स्टेट टास्क फोर्स (STF) d) राज्य सल्लागार-युनियन e) संचालक, PATH	
७	राज्य क्षयरोग अधिकारी, पुणे	सदस्य सचिव

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२२०७०७११२३२८७६१७ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(तानाजी सरावणे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मुंबई.
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ३) मा. मंत्री, सार्वजनिक आरोग्य यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ४) मा. राज्यमंत्री, सार्वजनिक आरोग्य यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ५) मा. मुख्य सचिव यांचे उपसचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- ६) सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ७) आयुक्त, आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई.
- ८) संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई व पुणे.
- ९) संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई.
- १०) राज्य क्षयरोग अधिकारी, पुणे.
- ११) सहसंचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, (कुष्ठरोग व क्षयरोग) पुणे
- १२) मुख्य वैद्यकीय अधिकारी, एसटीडीसी, पुणे, नागपूर व मुंबई.
- १३) अध्यक्ष, स्टेट टास्क फोर्स (वैद्यकीय महाविद्यालय)
- १४) निवड नस्ती (आरोग्य-५)